

OKRES RAKOVNÍK

Okres Rakovník se nachází v západní části Středočeského kraje. Hranice na severu, východě i jihu tvoří přirozené útvary – terénní předěly, lesy, řeka. Pouze západní hranice není výrazná podle přírodních útvarů. Na východě a jihovýchodě sousedí okres s okresy Kladno a Beroun, na jihu a západě s okresy Rokycany a Plzeň-sever v Plzeňském kraji a na severu s okresem Louny v Ústeckém kraji.

Svojí rozlohou 896 km² zaujímá okres Rakovník páté místo ve Středočeském kraji a tvoří 8,2 % z jeho rozlohy. Zemědělská půda zabírá 52,2 % a lesy 38,2 % z rozlohy okresu. S nejmenším počtem obyvatel 56,5 tisíc (3,9 % obyvatel kraje) a nejnižší hustotou zalidnění 63,0 obyvatel na km² je Rakovnicko nejřidčeji osídleným okresem v rámci kraje.

Od reformy veřejné správy z 1. ledna 2003 je v okrese 1 správní obvod obce s rozšířenou působností (Rakovník) členící se na 4 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (Rakovník, Křivoklát, Jesenice, Nové Strašecí).

V současné době náleží do okresu Rakovník 83 obcí. Z celkového počtu obcí mají 3 přiznán statut města (Rakovník – 15,7 tis. obyvatel, Nové Strašecí, Jesenice) a 6 obcí bylo stanoveno městysem (Senomaty, Pavlíkov, Kněževes, Mšec, Slabce, Křivoklát).

Povrch rakovnického území tvoří převážně mírně zvlněné plošiny a pahorkatiny. Na severu vystupuje plošina Džbán až do nadmořské výšky 535 m. Střed tvoří Rakovnická pánev s průměrnou výškou kolem 350 m, kterou na západě, jihu a východě obklopuje Rakovnická plošina přesahující nadmořskou výšku 500 m. Na jihovýchodě se rozkládá Křivoklátská vrchovina prolomená hlubokým údolím řeky Berounky se strmými a místy skalnatými svahy. Zde leží i nejvyšší bod okresu vrch Vlastec - 612 m n. m. Nejnižší položeným místem je koryto Berounky u Račic – 224 m n. m.

Rakovnicko je v republice známé svým chemickým a keramickým průmyslem. Chemický průmysl je reprezentován výrobou pracích prášků a čistících prostředků, keramický průmysl je spojen s obkladovými dlaždicemi. Zemědělství v severní a střední části okresu má díky kvalitním půdám červenicím ideální podmínky pro pěstování chmele. Chmelářství má také na okrese dlouholetou tradici. V jižní části okresu na písčitých půdách se pěstují brambory a obilí.

V okrese bylo k 31. 12. 2024 v registru ekonomických subjektů zapsáno celkem 11 635 subjektů (3,4 % subjektů kraje). Z tohoto počtu tvoří 8,7 % zemědělství a lesnictví, 12,9 % činnosti z odvětví průmyslu, 12,6 % ze stavebnictví a 15,6 % velkoobchod a maloobchod (vč. oprav a údržby motorových vozidel).

K 31. 12. 2024 bylo v rámci okresu Rakovník evidováno 1 200 dosažitelných uchazečů o zaměstnání (3,9 % dosažitelných uchazečů kraje). Podíl nezaměstnaných osob (tj. podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku) činil 3,41 %, což představovalo pátou nejnižší nezaměstnanost mezi okresy kraje.

Okresem prochází silnice I. třídy I/6, která ještě před hranicí s okresem Kladno přechází v dálnici D6 mířící do Prahy. Další silnice I. třídy jsou I/16 a I/27. Nejvýznamnější železniční trať představuje trať 120 vedoucí z Rakovníka přes Kladno do Prahy, dále trať 174 ve směru na Beroun.

V roce 2024 bylo v okrese dokončeno 89 bytů (1,8 % dokončených bytů kraje) a zahájeno 119 bytů (2,2 % zahájených bytů kraje).

Přírodní krásy a památky Rakovnicka poskytují velké možnosti pro aktivní turistický ruch. Téměř celé Rakovnicko je oblastí poměrně silné individuální rekreace. V Lužné u Rakovníka je největší železniční muzeum v České republice.

Rakovnicko je prostoupeno hustou sítí značených pěších a cyklistických cest a naučných stezek. Život i příroda ve zdejších kraji významně ovlivnily osobnosti, jako byl např. spisovatel a sportovní novinář Ota Pavel, nebo Václav Rabas, malíř prostých venkovských zákoutí. Rakovník je spjat se jménem spisovatele Zikmunda Wintera a jeho „Nezbedného bakaláře“.

Nejvýznamnější historickou památkou je národní kulturní památka hrad Křivoklát, vynikající příklad středověké obytné a pevnostní stavby. Vznikl jako raně gotický hrad v letech 1250–1270. Dalšími památkami jsou zřícenina hradu Krakovce, odkud se v roce 1414 vydal do Kostnice Jan Hus, či zřícenina hradu Týřova.

Nejvíce památek se nachází v Rakovníku. Je to např. gotický kostel sv. Bartoloměje s pískovcovou kazatelnou z roku 1504 od M. Rejska – pozoruhodné dílo vladislavské gotiky. Zachovaly se zbytky městského opevnění, hřbitovní kaple sv. Rocha, kostelík sv. Jiljí a další památky. Národní kulturní památkou byla v roce 2017 vyhlášena sokolovna u městských sadů v blízkosti centra města.

V okrese se rozkládá chráněná krajinná oblast Křivoklátsko, které bylo vyhlášeno za biosférickou rezervaci UNESCO. V rámci pahorkatin až nižších vrchovin střední Evropy jde o mimořádně zachovalé, převážně lesní území s bohatou květenou i zvířenou a řadou významných geologických a geomorfologických objektů. Na území okresu se nacházejí 4 národní přírodní rezervace – Týřov, Vůznice, Velká Pleš a Pochválovská stráň.